

Nro. 1.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLV
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Julius 1-ső napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s .

Felségek Urunk és Afzszonyunk a' Bádeni ferdőre megérkezvén az ott lévő Gavallérok intézetéből egy nagy Énekes Játék által tiszteltettek meg az ott lévő theatromon, melyre a' leg híresebb énekesek és muzsikások gyülekeztek özfze. A' bémenetelért való fizetésből bėjövő summa a' szegények' számára volt határoztatva, melyre nézve minden lozséknak és ülőhelyeknek taksájok feljebb volt tétetve. Egy lozséért 100, egy bézárt ülésésert 10, az alatt lévő elsőbb helyekért 5 Forintot kellett fizetni. Fel-

séges Urunk is 1000 Forintot méltóztatott az Udvari lozséért adni.

Felsőleges Urunknak különös kegyelmességéből enneutanna a' Salmetzy Bányász Akadémiában az erdőekkel való bánás' tudományát is tanítják, nemcsak az Akadémiai Nevendékeknek, hanem másoknak is mindeneknek, a' kik ezen hasznos tudományban magoknak systemai esmérettséget akarnak ferezni, a' mely tzelra mostanában Bányásztsági Tanátsos Wilkens Ur neveztetett-ki. Az Akadémiai Nevendékek 2, a' magános tanúlok pedig 1 vagy $1\frac{1}{2}$ ezftendők alatt végezhetik-el a' Cursust, 's azután visgaltatás alá botsáthatják magokat.

Frantzia Birodalom.

Amsterdamban, Hamburgban, és más Anglia felé fekvő Europai városokban az a' hír terjedett volt el már jó ideje, hogy az Anglus Király megholt volna. Ezt a' hirt nem soká azután költeménynek lenni erőssítették az ezen városokból jött közönséges levelek, azt mondván, hogy tsak azoktól vette volna eredetét, a' kik az idegen világi, kavé, tzu-kor és egyéb portékák árrát, ezen hír által le akarták szállítani, 's tzeljokat egy két nap, t. i. míg a' hír' hitelesége el nem enyészett, el is érték. — Nem soká azután ismét megujjulván a' hír, sokak, a' kik eleinten nem hittek is gyanakodni kezdettek, hogy talám tsakugyan igaz leszen a' György Király halála. — Az Olvasóknak ezen bizontalankodások között írják — “

„Párisbol Junius 15-kén a' következendőt. A' Bordeaux várofsában kijövő Indikátor nevű Ujságban ilyen tzikkely jött-ki e' hónap 10-kén: A' mi

Kereskedő Kamaránk' Elölülője tegnap estve 6 óra-kor Stafétán egy levelet vévén, azt ezen Kamara tagjaival is közlötte. Ezen levélnek foglalata így következik: — “

„B a y o n n e, Junius 8-kán, 1808-ban. A' Girondi Prefektushoz és Kereskedő Kamara Elölülő-jéhez. Elölülő Ur! Sietek tudtára adni a' Kereskedő Kamarának, hogy eő Cs. K. Felsege éppen most a' maga Felseges Testvérétől a' Hollándiai Királytól egy levelet vett légyen, melyben a' következendő szavak fordulnak elő: — „A' Londoni tudósítások az Ánglus Király' halálát jelentik. Az ujj Ánglus Király a' thronusra való lépése után azonnal minden eddig volt Ministereit elbotsátotta.“ — Vajha ezen történet előpostája lehetne a' békefégnak, a' Napoleon Császár kívánságának, mellyet ő egész szíve szerezént ohajt, és a' melly nevezetesen a' Bordeaux várossa béli kereskedésre nézve, igen hasznos fogna lenni. Vegye jó neven Elölülő Ur, az én tökéletes tiszteletem felől való bizonyofsátétetődést. — “

„C h a m p a g n y, Belső Minister.

Az A l b i s alsó részéről így irnak ugyan ezen tárgy felől Jun. 14-kén: — “

„A' melly levelek Londonból Swéd országba's onnan Gothenburgon által ide érkeztek, Május 28-kán indultak Londonból. Ezekben még leg kisebb emlékezet sem tétetődik az Ánglus Király halála felől, pedig annak, ha az azt illető Hamburgi és Amsterdami tudósítások valóságok lettek volna, Május 23-kán vagy 25-kén kellett volna történni.“

Párisban a' Császári nyomtató házban egy olyan munka fog nem soká kijöni, a' melyből egygyet valami 6000 Livrákon fognak venni a' kedvellők, ha-

nem a' melynek ritka könyvesházakban fog párja találtatni. Valami 5 millióba fog a' kiadása kerülni. A' Császár számára 300 exemplárt nyomtatnak belöle Velin papirosra, külömbkülömb nagy helyekre való ajándékoztatás végett. Eladni a' közönség' számára 700 darabot nyomtatnak. Tsak réz mettzések, mellyek nagyok és a' mellyek felöl fel lehet tenni, hogy szépen ki dolgoztattak, 800 tablák találtatnak benne. Ebben a' pompás munkában azok az Égyiptomi tsudák vagy ritkaságok jönnek-ki, leírva és rajzolva, a' mellyeket a' Frantzia tudósok, a' Napoleon Egyiptomi táborozásának idejében másfél esztendőnek lefolyta alatt gyűjtöttek ott özfize, 's a' mellyeknek jó rendbe lett fzedettetéseken és további kidolgoztatásokon már 7 esztendőktől fogva dolgoznak Párisban a' leg nagyobb mesterek és minden féle ahozértők.

O l a s z O r s z á g.

„A' Siciliai levelek ezeket irták Május elején a' magok állapotjok felöl: — „A' Siciliai teremtményeket, gabonát, olajat, bort, narantsot, tzitromot, gyapjut, sejmet, etc, igen kapják és drágán vásárolják nállunk az Ánglusok: az ő koloniáikból való és fábrikáikban készülő portékák ellenben, minthogy Sicilia és Sárdinia szigeteik igen elvannak ezekkel töltve, nagyon oltsók nállunk. Német vászon, bőr, és egyéb ilyen portékák' dolgában fogyátkozást szenvedünk. Az ezen szigeten örizen lévő, valami 13 ezer Ánglus katonákat egész pontofsággal fizetik tsupa pengő pénzben, mind Spanyol Piasterekkel; és mivel az Ánglus katona szükön költeni nem szokott, tehát sok pénz forog köz-

kézen. A' pénznek bősége pedig nagyon segéli az élet, minden javaival való bujálkodást, etc.

R o m a Május 23-kan. Minthogy a' Propagandától Napkeleti és Napnyugoti Indiába küldetett Missionariusok munkássága által a' Catholicus hitű lakosok száma ezen Indiákon naponként nagyobbra nevedik: erre nézve jónak találta Pápa ő Szentsége a' nevezett Congregatiónak ajánlására néhány új Püspököket, úgymint Carrol urat Baltimorei, Concanen Richard született Irlándust Neuyorki, Egan Mihály urat Philadelphiai, Scheweras Urat Bostoni, Plaget Urat Kentuki, minnyajokat Északi Amerikai Püspökökké, nevezni.

A n c o n a Jun. 10-kén. Azt mondják, hogy a' Montenegrinus lakosok, az Ánglusok által ingereltetődven, Cattarróra ráütöttek volna: de nem voltak szerentsések és sok embert vesztettek; a' melly hír ugyan ha nem bizonyos is, de leg alább nem hitelfelett való, minthogy a' Montenegrinus nép, nyughatatlan és igen kész a' verekedésre.

S p a n y o l O r f z á g.

Arrol a' népzendülésről, a' melly Május 2-kán történt Madridban, némelly magános jegyzések után még ezeket adták ki a' közönség Német Levelek: — “

„Első fellobbantó szikrája volt ezen tűznek a' Hetruriai Királyné elútazása. A' nép már kifogta vala a' lovakat a' hintaja elől. Egy szomszéd Klastromból azonközben az Udvar előtt álló strázsa csoportra tűz adatott, a' melly Klastrom, a' Hertzeg Híjer palotájával egyetemben, a' kinek udvarnokjai a' lövést tették, azonnal felprédáltatott, 's a' benn lévő lakosok, a' Hertzegnén és Leányán kívül min.

kardra hányattattak. A' Spanyol seregek a' zendülés alatt semmi mozdulást nem tettek; tsak egy Dragonyos tsoport próbálta a' Frantzia Császári Mamelukoknak ellenek állani, hanem azonal özfze vagdaltott. A' Frantziáknak vesztéseket 160 elestekre és 300 megsebesedettekre; a' támadókét pedig ezernél többre teszik a' Madridiak. A' megfogattatott férjfi és afzizony személyek közzül, 3-dikban 250-nen lövettettek agyon, kik között a' papi rendből 30-an találtattak, a' kik fel fegyverkezve voltak.“

E l e g y e s J e g y z é s e k .

Nem régen az a' megjegyzés fordult elő a' közönséges levelekben, hogy az Ánglusoknak egy olyan nagy Linea hajójok készült-el, a' melyre 134 ágyuk vannak kifzegeztetve, és a' milyen most nintsen több a' világon. Annak képzeltesére, hogy melly vég-hetetlen nagyságú épületnek kell egy ilyen hadi hajónak lenni, ezeket jegyzették-fel ugyan ezen levelek: — Egy három emeletű hadi hajóhoz kivántató fa, az ahoz kivántató vasefzközökkel egyetemben, 5 millió, egy két emeletű pedig, 3 millió fontot nyom. Egy 100 ágyus hajóhoz 1000 nagy tölgy előfák, 200,000 font vas, és 6500 rőf (sing) váfzon, kivántatnak. Az ahoz szükséges kötelek kenetlen 164,260, kenve 200,000 fontot nyomnak. Ha egy ilyen hajót tsak egy ember akarna építeni, 380 esztendő alatt készülne-el véle, a' melyből kiki könnyen felvetheti, hogy valamelly meghatározott idő alatt hány ember kivántatik elkészítésére. Ángliában 45 átsmesterek egy esztendő alatt készitenek-el egy 74 ágyus hajót. Az Ánglusok felette drágaért építik a' hajókat, de hamar dolgoznak. A'

Hollandus hajók oltsobbak, hanem éppen ez okozza, hogy olly hamar elsüllyednek. Egy jó kézűletű hadi hajó, ha semmi rendkívül való veszély nem éri, eltart 45 és 50 esztendeig.

A' Schleswigi Dánus határon Rendsburg mellett megtelepedett idegen sereg 500 fa kajbákban tanyázik. Mindenikben fekszik 16 ember. (A' Daniában tartózkodó idegen fegyveres seregek' nevezete alatt, még eddig Frantziák, Spanyolok, és Hollandusok értetnek)

A' Bordeaux béli levelekben ilyen Napnyúgoti Indiai tudósítás jött-ki. Az Ánglusok Guadaloupe mellett a' mi Desirade nevű kis szigetünket Mártz. 30-kán elfoglalták. Kapitány Selby jelent-meg 6 hajókkal elfoglalására. Az azt védeimező 70 emberek, az ő 7 ágyujokkal egyetemben, minekutanna az ellenséggel jó darab ideig viaskodtak volna, magokat megadni kénytelenítették. Örizetül egy embert sem hagytak az Ánglusok a' szigeten, tsak a' neutralitás' hitét tétették-le a' lakosokkal. — (Ezen szigetet Columbus, az 1493-dik esztendőben az ő Amériikai második útjában leg előbb találván-fel, azért nevezte azt Desiradének. Jó pamuttermő földje van. Szép Frantzia koloniák találatnak rajta). — Két hadi hajót tsakugyan hagytak ezen kised sziget mellett is vigyázaton az Ánglus vezérek. — (Napnyugoti Indiában még Martinique és Guadaloupe nevű nevezetesebb szigeteiket bírják a' Frantziák; Afrika mellett pedig Madagascartól nem meszfe a' Sze- retsen tengeren, Isle de France és Bourbon nevű szigeteket: hanem az ezekhez való járáskelés, közösülés útját elzárva tartják a' sok Ánglus hajók).

Aprilis' 21-kén ismét történt a' Napnyugoti

Indiai tengeren nevezetes kis öfzfzetsapás, a' melyről e'képpen irt Frantzia Kapitány Jance, Guadaloupe szigetének fő várofsábol Basseterreből Aprilis 25-kén: — “

„Én (úgy mond) Aprilis 21-kén estve az eö Cs. Felséga' Palinurus és Piladés nevü Briggjeivel, Martiniquéből Guadaloupe felé elevezvén, azon éjjel Dominica szigetét megkerültem, és 22-dikben virradóra Basseterréhez érkeztem. Nem soká két hajót fzemléltünk-meg, mellyek között egygyik egy 28 ágyus szép Korvetta, a' másik kereskedő hajó volt. A' Korvetta azonnal közelíteni kezdett felénk, olyan jelt adván lövés által, hogy esmértessük-meg magunkat. A' mi Briggjenik, mellyek között a' Palinurust én, a' Piladest pedig Kapitány Cocherel vezéreltük, tétovázás nélkül szembe szállottak az ellanséggel, és a' viaskodás délelőtti 9 órakor elkezdődött egymástól egy pistolylövés távolságra. A' Korvetta magofsága és az arról adatott derék puskatüz, jó segittségére szolgáltak az ellenségnék. Rajtam az első lövés kór kereftül menvén egy golyobis 's a' farzsábámon menvén-ki, alkalmatlanná tett a' további komandírozásra: hanem a' hajómon lévő második tífzt Zászló tartó Hügiét helyembe állván, mindenek hozzá látták kötelefségekhöz. Az Anglus Korvetta egészfen öfzfze juggattatván, már abban foglalatoskodott, hogy magamegadásának jeléül zászlóját lebotsássa: és tsak azért nem foghatuk ötet el, hogy éppen akkor még más két ellenséges hajók érkeztek segittségére. Ezek azonnal üzésünkre eredtek, de nem érhettek utól. Nem ditsérhetem a' Cocherel Kapitán, 's egyéb tífztjeink, Aspiránsaink, és közembereink vitéz bátorságokat

úgy, mint érdemlenék. A' Palinuruson 4 ember esett. el és 15 kapott sebet; a' Piladesen is elesett 4, és sebet kapott 6 ember. — “

„Jance, Kapitány.

* * *

Folytatása azon Frankfurti levélből vétetett okoskodásnak, melyben azt mütogatja az író, hogy a' véges elmének lehetetlen által látni azt, hogy a' Frantzia és Britannus Birodalmak, azon állapotban, melyben most vagynak, békefséget egymással miképpen köthefsenek: — “

„Frantzia ország (úgy mond) és Nagy Britannia az ő mostani nagyságokban egymás mellett fenn nem állhatnak — a' Roma és Karthágo között a' világ' birása felett való régi rettenetes tusakodás, ismét előkerült, pedig nagyobb kiterjedéssel és következésekkkel, mint azt a' régiség látta. A' föld' golyobifsa körül a' hadakozás' lángjai lobognak, és a' világ' négy réfzei a' magok számnélkül való népeikkel a' megengesztelhetetlenek' viaskodásaik alatt sohajtoznak. A' Historia nem emlékezik ilyen hadakozásra; a' régi Roma leg nagyobb hadakozása ehez képeest tsak egy ketkeny határok közt folyó verekedés volt.

„Egyiknek ugyan ezen Hatalmasságok közzül, vagy a' másiknak gyözedelmei, vagy önnön elpuhulása, és a' megbékéllés' alkalmatofságával teendő intézeteiből származandó helytelenségek által, végezetre tsak meg kell gyengülni: hahem ezen megbékéllés is tsak egy fegyvernyugvásnak tartathatik, valameddig az egygyik Fél, egészfszen meg nem romlik. Minden két egymás ellen irigykedő és vételkedő Státusoknak

egymással lehető megbékéllés és megegyezésbéli projektumjok még eddig, csak azon Iróknak képzeleteik voltak, a' kik az ilyen rettenetes vereskedés' kiterjedését vagy meg nem fontolták, vagy pedig csak inkább békeféség szerető Philosophusi, mint a' Státusok dolgaikat vizsgáló fzemekkel tekintettek arra.

„Hogy Nagy Britannia Frantzia országot végezetre semmivé tehesse, azt már senki nem hiszi. A' megeshetik, hogy Anglia a' Frantziákat és az egyéb Európai lakosokat az idegen koloniákban szár-
mázó teremtményektől, és a' kereskedőket az idegen világbéli kereskedő portékáktól még sokáig megfosztva fogja tartani. De meddig fog ezen megfosztás tartani: addig t. i. míg a' szárazon tétetendő expeditzió tökéletességre mehet. Igaz ugyan, hogy az Indiai portékák még ekkor is csak kevesebb mértékben, és valamint a' tengeren úgy a' szárazon is, csak mintegy lopva, fognak Európának külömbkülömb tartományaira szállni, mint a' mágneskövek feltaláltatása előtt; és ezeket drágán fogják vásárolni az Europaiak: de elég az, hogy még is leg alább csak kapni fogják azokat. Ennek a' kereskedésbéli ujj útnak pedig a' leszen a' következése, hogy két felől mellette az Industól fogva a' Ré-nusig ujj városok fognak virágzani, 's az Angliára való nemszorulás nélkül is lábra áll az Európai kereskedők boldogsága, etc, etc.“

Ezen okoskodások mellé igen illenek a' Párisban Anglus nyelven kijövő Argus nevű Ujságnak következő szavai: — “

„A' tengeri hadakozás (ugy mond), bár mi soványnak látsék is lenni a' fontos történetekre nézve: de tsakugyan már nevezetes következései látszanak, mellyek a' fényes gyözedelmeknél betsesebbek. Hajós tsoportjaink eveztek ki kikötőhelyeinkből, 's eleséget és hadi készületeket vittek koloniáinknak; rettegést gerjesztettek az ellenséges kereskedő hajók között. Míg Anglia hafzon nélkül olálkodik hajói által: mi az alatt széles partokat és kikötőhelyeket foglalunk el, hajós legényeinket számositjuk, itt ott ujj hadi hajókra is szert teszünk, fegyveres házaink számát neveljük.

„E' képpen okozta az Angliai Ministérium mindenkor maga a' mi hatalmunk nevedését, a' mellett, hogy ditsősségre való vágyodással vádolt bennünket, és így teszi naponként terhesebbé, azt, hogy azon nemzetekkel egyenlőséget tarhasson, a' mellyeken uralkodni kíván.

„Ha már ez előtt 2 vagy 3 esztendőekkel az Anglus Parlamentomnak némely világos elméjű tagjai (a' Ministerekkel ellenkezőket érti), hafzon nélkül valónak és igen károsnak tartották a' bészárás' systemáját, mit mondhatnak már most ezek, midőn azt látják, hogy az ő hadi hajóiknak 1500 mértföldekre terjedő ellenséges tengerpartokat és 30 kikötőhelyeket kell bészárva tartani, a' hol a' habok szünet nélkül korbátsolván őket, esztendőnként hajóiknak tized részét elveszik, a' hol semmi menedékhelyeket semmi eleséget nem találhatnak. Ha ezen systemája mellett meg akar Anglia' maradni, kettőztetni kénytelen az ő bészárásban foglalatoskodó hajóinak számjokat, pedig ez ő néki lehetetlen. Ha

az ő minket bészárva tartó hajós csoportjai gyengék lesznek, meg fognak verettetni azok által, a' kiket bészártak: ellenben, ha igen erősek lesznek ezen bészáró hajós csoportok, így az Anglia gazdagsága és népessége nem tart esztendeig. Mindenek azt jelentik, hogy lemondani kénytelenítettik Anglia ezen systemáról. Fel szabadulván pedig ezen esetben a' hajózás, ekkor a' Frantzia hajós csoportok egygyesülhetnek és magokat gyakorolhatják, míg végezetre annak is elkövetkezik egyfzer az ideje, hogy megverik tengeri ellenségeiket, etc."

Leg ujjabb Ujságok.

Páris, Jun. 17-kén. A' Bayonnei Ujságlevelekben ezek jöttek-ki az ujj Spanyol Királyról: —

„Eö Királyi Felsége Josef Napoleon e' hónap' 7-kén reggeli 8 órakor Pau várossába megérkezvén, a' Császár a' Marraci kastélyból azonnal útnak indult az Udvari hintókkal arra felé, a' maga Felséges Testvére eleibe, a' kivel Boyonnétól 2 orányira szembetalálkozván, a' maga hintójában hozta a' Marraci kastélyba, a' hol egygyütt töltötték-el az éjjelt. A' Császárné az Udvari fő Afzfzonyságoktól kísértetve a' gráditsig ment eleibe ő Királyi Felségének. A' Spanyol Finantz Ministernek Azanzának volt az a' sferentséje, hogy a' Spanyol Grandesek Követttségét eö K. Felsége eleibe vezethesse. A' Követség, Elölülője Hertzeg Infantadó ilyen beszéddel közföntötte a' Királyt: —

„Király! Nagy örömet erzünk, midön Felséged előtt megjelenünk. Spanyol ország mindent reméll a' Felséged Országglásától. A' mi hazánknek az ő ujjaszülettetésére a' Felséged jelenléte kivantatik.

A' Spanyol Grandesek örökké megkülömböztették magokat Uraikodóíkhöz viseltető hűségek által. Királyi F. ged is éppen olyan igaz hűséget fog benne a' maga személye eránt találni. Méltóztatson Felséged a' mi hódolásunkat olyan jósággal fogadni, mint a' melynek eddig való alattvalóihoz oly sok bizonyosságait mütatta. —

A' Párisban Jun. 18-kán kijött Monitörben már Spanyol országi és Indiai Király nevezet alatt fordul elő J o s e f Napolyi Király.

H i r - a d á s.

Holitschban Magyar országon, a' Cs. K. Patrimonialis és Familiai jofzágok fő Igazgatói Hivatala által a' jövő Augustus 22-dik és 23-dik napjain, feles számú Spanyol eredetű mag kosok, néhány száz egy és két esztendős úgyantsak magzásra alkalmas, eredi Spanyol kosoktól és leg finumabb Spanyol anyajuhaktól származott kosok, továbbá a' tenyészésre tökéletesen elkészült és hasonlóképpen leg finumabb Spanyol fajta anyajuhak — végezetre feles számú, szép Tyrolisi fajta ökör és üsző borjak, fognak közönséges kotyavetye által kész penzel való fizetésért, eladattatni.

A' Licitatio a' feljebb irt napokon délelőtti 9 órakor a' Holitschi Cs. K. múlató kastélyban tartatik. Béts Junius 18-kán, 1808.

H a r m a d f z o r i T u d ó s í t á s.

Némelly érczből való készitményekről nevezetessen eladandó harangokról.

Alább irtt a' nagy tiszteletű Publicumnak, ki váltképen pedig az Egyházi személyeknek, templo-

mok Patronusainak , Városi Előjáróknak, és Közönségeknek méltó tisztelettel jelenti, hogy külömbféle sárga rézből, és érczből készült munkákon kívül több külömbféle nagyságú toronyba való harangjai is készen vagynak. Mind tartósságokról, mind tiszta hangjokról annál inkább bizonyofsá teheti a' vevő Urakat, mivel jó, és tiszta érczből készültek. De akinek megnézni tetfzeni fog, mind a' harangok jóvoltáról, mind a' készületek erőségéről maga magát inkább meg győzheti.

Költ Pesten 15. Maj. 1808.

E b e r h a r d H e n r i k,

Ágyú és Harangöntő a' Hatvani útszán
kivül az Ország út útszában.

J e l e n t é s.

Ziegler Friedrik Óratsináló Mester, és Pesti Polgár méltó tisztelettel jelenti, hogy a' Hatvani útszában Nro. 501 már tiz ezttendőktől fogva bírt Órás boltját megváltoztatta; és Sz. György napjától fogva az Urak útszájában a' Báró Orczy házban a' Stegmayer Ur Papiros Kereskedése mellet tartja boltját, azért a' jövő Medárd napi vásárkor már az új boltjában léfzen. Ezt kiváltképen az Alsó Magyar Országbéli Urak kedvekért kívánta jelenteni, kik eddig is hozzá különös bizodalmokat méltóztattak megbizonyítani. Tovább is tellyes igyekezettel azon léfzen, hogy mind az új, mind az avúlt munkákban tökéletes és szapora szólgálatja által az eddig nyert bizodalmat állandósan megérdemelje.

Pest 1. Apr. 1808.

Ziegler Friedrich
Óratsináló Polgár.

P. D.